

Sametinget som rettskildeprodusent

v/Lagdommer Susann Funderud Skogvang
Høyesterett 21. mars 2022

Rettslig grunnlag for å vektlegge Sametingets øvrige uttalelser i avgjørelsen av rettsspørsmål?

- Høyesterettsdommer Falch har fokusert på Sametingets uttalelser i konsultasjonsprosedyrene og Sametinget som forvalter av samisk selvbestemmelsesrett
- Skal først kommentere litt om konsultasjonsplikten
- Derneft spør jeg om Sametingets høringsuttalelser, plenumsuttalelser, innspill til internasjonale klageorganer også er argumentkilder som må vektlegges

Mangler ved konsultasjonsloven?

- Konsultasjonsplikten etter sameloven gjelder ikke for Stortinget, jf. sameloven kapittel 4. (Men forpliktelsen etter ILO-169 artikkel 6 gjelder for staten, inkludert Stortinget)
  - Spørsmål om rettskretser/domstolsstruktur ble endret på Stortinget uten konsultasjoner (Porsanger kommune)
  - Kongekrabbeforvaltningen fastsatt av Stortinget uten konsultasjoner
- Krav om informert forhåndssamtykke?
  - Menneskerettskomiteen har formulert et siktemål med konsultasjoner om å få samenes frie og informerte forhåndssamtykke («Free, prior and informed consent»)

Human Rights Committee

CCPR/C/NOR/CO/7

Concluding observations on the seventh periodic report of Norway, 2018

The State party should:

- (b) **Ensure meaningful consultation with the Sami peoples in practice and adopt a law for consultations with a view to obtaining their free, prior and informed consent, in consultation with them;**

Prop. 86 L. (2020-2021) side 64

- Uttalelsen fra FNs menneskerettskomité i saken *Ángela [Poma Poma v. Peru](#)* viser at det ved tiltak som i betydelig grad setter i fare eller griper inn i tradisjonelle nærings- eller leveveier av vesentlig betydning for urfolk vil være et krav om urfolkets informerte forhåndssamtykke avgitt på fritt grunnlag.

Brudd på konsultasjonsplikten

Sameloven § 4-9. Virkning av brudd på konsultasjonsregler

Brudd på reglene om konsultasjoner i kapitlet her kan gi grunnlag for ugyldighet i samsvar med alminnelige forvaltningsrettslige prinsipper.

Saksbehandlingsfeil får rettsvirkning dersom det er en «ikke helt fjerntliggende mulighet» for at feilen har virket inn på avgjørelsens innhold, jf. prinsippet i [forvaltningsloven § 41](#) og [Rt-2009-661 avsnitt 71](#).

Samisk selvbestemmelsesrett i interne samiske forhold

Grunn til å legge stor vekt på:

- **Sametingets plenumsuttalelser**
  - Kan vise eksistensen av og innholdet i samiske sedvaner, eksempelvis om vårjakt på ender og intern reintallsfastsetting (Er det rom for sensur av typen: Lovens formål er til samenes beste?)
- **Høringsuttalelser** (kan være lettere tilgjengelige kilder i rettsanvendelsen)
  - Tolkning av innholdet i lovbestemmelser, eksempelvis i reindriftsloven (Eks: «Det bemerkes for øvrig at Sametinget i sitt høringssvar tok uttrykkelig forbehold på dette punktet, jf. [Ot.prp.nr.28 \(1994–1995\) side 17](#)»)
- **«Third party submissions»** til internasjonale klageorganer
  - Vektlegges av eksempelvis CERD

Grunnlovsforpliktelse

- Grunnloven § 108 pålegger det statens myndigheter å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppen selv kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.
- I dette ligger det at også domstolene, dommere og DA skal ha tilstrekkelig kompetanse og innsikt i samiske forhold.
- Sametinget er samenes folkevalgte organ og derfor en viktig premissleverandør for oppfyllelsen av statens forpliktelser
- **Sametinget har en mer helhetlig forståelse av samisk språk, kultur og samfunnsliv**

Plikt til å vektlegge samiske sedvaner og samisk sedvanerett, jf. ILO-169 artikkel 8

1. In applying national laws and regulations to the peoples concerned, due regard shall be had to their **customs** or customary laws.
2. These peoples shall have the right to retain their own **customs** and institutions, where these are not incompatible with fundamental rights defined by the national legal system **and with internationally recognized human rights**. Procedures shall be established, whenever necessary, to resolve conflicts which may arise in the application of this principle.
3. ...

Lovdatas norske oversettelse er for øvrig uriktig og ***kan ikke brukes***:

1. Ved anvendelsen av nasjonale lover og forskrifter overfor vedkommende folk, skal det tas tilbørlig hensyn til deres **sedvaner** og sedvanerett.
2. Disse folk skal ha rett til å beholde sine egne **skikker** og institusjoner der disse ikke strider mot grunnleggende rettigheter fastlagt i nasjonal rettsorden **eller** mot internasjonalt anerkjente menneskerettigheter. Når det er nødvendig, skal det etableres fremgangsmåter for å løse konflikter som kan oppstå ved gjennomføringen av dette prinsippet.
3. ...

Sametinget kan i sine uttalelser kaste lys over innholdet

Norge har fått særlig anmodning fra Rasediskrimineringskomiteen

Concluding observations on the combined twenty-third and twenty-fourth periodic reports of Norway, 2019

CERD/C/NOR/CO/23-24

The Committee recommends that the State party:

(b) Ensure that judges and law enforcement officers are trained on cultural knowledge of Sami communities and have available qualified interpreters, and continue efforts to recruit Sami into law enforcement institutions;

Slik kompetanseoppbygging bør skje i samråd med Sametinget

Ollu giitu!
Takk for oppmerksomheten!

